Artikeloversigt

Forfatteroversigt

Føla med

Kontakt

SPROGMUSEET Redaktør: Ole Stig Andersen

Ingen fare for domænetab: naturvidenskabelige forskere vil altid have brug for dansk

Af Dorte Lønsmann 1. juli 2009 • I kategorien Sprogpolitik • 🖶 🖂 🚮 🧳

Er naturvidenskabelig forskning truet af domænetab til engelsk?

Hvis forskerne næsten udelukkende udgiver artikler på engelsk, betyder det så ikke, at man på sigt ikke vil kunne diskutere naturvidenskabelig forskning på dansk?

Nej, mener forfatteren til en ny bog, for det giver slet ikke mening at bruge ordet domænetab, når man taler om brugen af engelsk blandt de naturvidenskabelige forskere. For selv om forskerne i undersøgelsen bruger engelsk, så bruger de også dansk.

Og i stedet for at tale om domænetab, kan situationen mere præcist beskrives som funktionel distribution eller simpelthen hver ting til sin tid.

Med udgangspunkt i frygten for domænetab til engelsk har cand.mag. i lingvistik Mia Madsen undersøgt naturvidenskabelige forskeres brug af dansk henholdsvis engelsk. Specialet "Der vil altid være brug for dansk" er nu blevet udgivet i serien Københavnerstudier i tosprogethed (bind 48). Ved første øjekast ser det ud til, at man med rette kan frygte, at dansk er truet som sprog inden for naturvidenskabelig forskning: i 2006 var 88,4% af de publicerede bøger og artikler på Det naturvidenskabelige Fakultet på Aarhus Universitet på engelsk, og kun 11,4% på dansk. Men hvis man bryder tallene op og ser på henholdsvis forskning og formidling, tegner der sig et noget andet billede. Ganske vist er 95,3% af forskningspublikationerne på engelsk, men 86% af formidlingspublikationer er på dansk.

Det ser altså ud til, at forskernes valg af sprog hænger nøje sammen med modtageren. De vælger overvejende dansk, når de henvender sig til den almindelige dansker, men vælger engelsk næsten hver gang, de skriver til fagfæller, en gruppe der med stor sandsynlighed inkluderer ikke-dansktalende. Hvad med andre sprog, kunne man tilføje? Tallene bekræfter her, at engelsk dominerer fuldstændig som lingua franca inden for naturvidenskab; andelen af andre sprog end dansk og engelsk beløber sig kun til 0.2%.

I den kvalitative del af undersøgelse har Madsen interviewet 11 naturvidenskabelige forskere om deres sprogbrug og om faktorer, der påvirker deres sprogvalg. Her er normen, at man taler dansk, hvis man taler til danskere, men taler engelsk, hvis der er en udlænding til stede. Dog vælges ofte dansk, hvis den udenlandske kollega kan dansk. Igen er det modtageren, der afgør sprogvalget, eller nærmere bestemt modtagerens sprogkompetencer. Faktorer såsom prestige og emne spiller i de fleste tilfælde ingen rolle. Det handler nemlig om at kommunikere mest effektivt med tilhørerne, og derfor skifter man fx heller ikke til engelsk, hvis der kun er danskere til stede, selvom emnet er fagligt.

Udgangspunktet for undersøgelsen er frygten for domænetab, som den kommer udtryk både blandt danskere, sprogfolk og politikere. Men Madsens problematisering af domænebegrebet viser, at det som helhed slet ikke er anvendelig til en analyse af forskernes sprogvalg. For det første er forskning slet ikke et domæne. Og for det andet er der ingen fare for, at dansk vil blive erstattet af engelsk.

Definitionen på et domæne, som det har været brugt i den danske debat, er et samfundsområde, der korrelerer med et bestemt sprog. Men undersøgelsen viser jo netop, at forskerne bruger både dansk og engelsk, og derfor kan man ikke tale om forskning som et domæne. Undersøgelsen viser derimod, at dansk og engelsk er funktionelt distribueret inden for de naturvidenskabelige forskeres arbejdsliv. Engelsk bruges i publikationer i udenlandske tidsskrifter og til kommunikation med ikke-dansktalende kolleger. Dansk bruges i formidling til lægfolk og med dansktalende kolleger. Madsen konkluderer, at situationen på grund af denne opdeling er stabil, og derfor ikke umiddelbart vil give anledning til et sprogskifte, hvor engelsk overtager i stedet for dansk.

I stedet for domænebegrebet foreslår Madsen, at man ser på forskerne som en del af et praksisfællesskab, hvor brugen af engelsk er en ressource, som forskerne anvender til at sprede viden og positionere sig inden for det internationale videnskabelige felt. Tilsvarende bliver dansk brugt til at kommunikere effektivt med dansktalende kolleger og lægmænd, hvor især det sidste er en betingelse for fortsat at opnå den støtte fra det omgivende samfund, der er nødvendig for fortsat at få midler til forskningen. Der er med andre ord brug for både dansk og engelsk, og det vil der blive ved med at være.

[Mia Madsen: "Der vil altid være brug for dansk" – en undersøgelse af 11 naturvidenskabelige forskeres grunde til

Seneste sprognyheder 🚵				
19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har $\tilde{A} \! \mid \! ndret$ ord \mid videnskab.dk			
30/10	Hvem taler: Kan du h \tilde{A} , re forskel p \tilde{A} 4 menneske og maskine? www.dr.dk			
6/3	Danskl $\tilde{A} rer:$ Tosprogede $b\tilde{A}$, rn bliver sprogligt for $s\tilde{A}$, mt $ $ www.bt.dk			
28/2	Flere og flere ordblinde Âstarter pÃ¥ universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk			
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk			
28/3	Indigenous languages come from just one common ancestor, researchers say - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au			
27/3	UVic news - University of Victoria www.uvic.ca			
26/3	New York Nonprofit Media: Native American nonprofit aims to boost community health by teaching Lakota language nynmedia.com			
22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca			
19/3	$Language\ revival\ preserving\ history\ \ www.smh.com.au$			

a.

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprogmuseet.dk på et større kort

Nye kommentarer		
Artikler om		
Arkiv		

at vælge henholdsvis dansk og engelsk i deres arbejde. København: Københavnerstudier i tosprogethed, Bind 48. Bestilling <u>sta@hum.ku.dk]</u>

Læs også:

- Er dansk et truet sprog? En eftermiddag blandt konservative studenter
 organiserer jævnligt forelæsninger. Den 4. maj var forelæseren Christian N. Eversbusch fra Modersmålskredsen på besøg på
 Aarhus Universitet, inviteret af studenterforbundet. Han er retoriker, og jeg tror...
- 2. <u>Dansk tolkning i EU</u> Danske embedsmænd er tre gange bedre til fremmedsprog end svenske. I hvert fald bruger Sverige tre gange så meget på tolkning i EU som Danmark. Tolkningen til og fra dansk...
- Quechua: Ikke kun små sprog er i fare for at uddø! Perus indfødte sprog. Quechua er de orangebrune områder.
 Med små fire mio mennesker er det Perus største indfødte sprog, og med yderligere små fire mio i nabolandene er det også...
- 4. Sprograpport fra Dansk Vestindien (Kopi af) et gammelt gadeskilt på dansk i US Virgin Islands' hovedstad, Charlotte Amalie. Som det ses, er særskrivning af sammensatte ord ikke nogen ny opfindelse. (Foto: Wikimedia) Da jeg...

Tagget med: Anmeldelser, bøger, Dansk, domænetab, engelsk, forskning, Sprogpolitik

3 kommentarer

Peter Bakker

2. juli 2009 • 12:01

Tak for dit bidrag. Det er ikke så forskelligt fra andre fag. De fleste danske lingvister skriver mest også på internationale sprog, og det er vel næsten altid engelsk. Det er bare spild af tid at skrive om naturvidenskabelige emner eller humaniora (der er undtagelser) eller andre videnskabelige områder hvis det er så specialiseret at måske kun fem dansktalende er interesseret i det, eller forstår meningen.

Jeg tror ikke at der i fortiden blev publiceret så meget specialiseret forskning på dansk; hvis man kan tale om sprogændring i videnskab, er det ikke fra dansk til engelsk, men fra fransk og tysk til engelsk.

Mia Madsen læste i øvrigt lingvistik i Aarhus.

http://www.aal.au.dk/lingvist/enhed/praesent

Svar

Mia Madsen

2. juli 2009 • 14:05

Dejligt, at der er nogen, der har læst bogen og fundet den værdig til omtale. Da jeg viste en af de interviewde forskere min udgivelse sagde han, at den var en vigtig del af "sludderbekæmpelsen". Jeg kan forestille mig, at man som forsker kan føle sig vældig sprog-forfulgt på grund af brugen af engelsk, så det er godt, hvis vi kan forsvare dem lidt. Hvis de vil fortsætte som forskere er der ikke nogen vej uden om at bruge engelsk. Som der blev sagt i et af interviewene: Det vil være videnskabeligt selvmord, hvis de holder op med at bruge engelsk i videnskabelige publikationer.

Svar

Arild Hald Kierkegaard

4. juli 2009 • 00:05

Kære Mia Madsen

Interessant at læse om – formentlig skulle jeg anskaffe mig din bog. Her blot nogle spørgsmål på grundlag af det ovenstående:

1) Ser du slet ingen farer i en situation, hvor engelsk bliver videnskabsSPROGET, mens dansk degraderes til et formidlingssprog? Hvilket af de to sprog tror du mon vil have højest prestige, og hvad vil dette kunne betyde for det danske sprogs tilstand og stilling på andre områder?

Tendensen ses jo ikke blot inden naturvidenskaben, men gælder dansk forskning generelt \dots

2) Du mener ikke, det giver mening at tale om domænetab inden for dit område (naturvidenskabelig forskning) og det i en situation, hvor ca. 95 % af forskningspublikationerne altså er på engelsk.

 $\label{thm:continuous} Er\ det\ dog\ ikke\ sådan,\ at\ man-uanset\ begrebet\ "domænes"\ præcise\ indhold-kan\ konstatere\ en\ ret\ betydelig\ tilbagegang\ for\ dansksproget\ naturvidenskabelig\ publicering\ målt\ over\ en\ lidt\ længere\ årrække?$

De tal, der findes i Pia Jarvads rapport om domænetab i 1990'erne ($\underline{\text{http://www.dsn.dk/meddelelser/dansk_status.pdf}} \text{ s. 106-110) tyder på det.}$

F.eks. publiceredes "hele" 31 % dansksprogede artikler og 35 % dansksprogede bøger ved Naturvidenskabeligt Fakultet (KU) i 1990.

- 3) Tror du, man kan tænke og forske lige så godt og nuanceret ved hjælp af et fremmed sprog som på sit modersmål? Er det nu engang ikke sådan, at danske forskere altid vil have et handikap, når de skal publicere og begå sig på engelsk, mens englændere og amerikanere spiller på hjemmebane?
- 4) Var det derfor helt utænkeligt, at man i fremtiden OGSÅ kunne forske i naturvidenskabelige emner på dansk for ikke at tale om på store europæiske fremmedsprog som tysk og fransk?

Når forskningen i stigende grad kun finder sted på ét stort, dominerende sprog, betyder det så ikke også, at vi mister den rigdom og inspiration, der ligger i flere sprog og sprogkulturers forskellige tankemønstre, tilgangsvinker og traditioner – hvilket kan medføre en farlig ensretning af videnskaben, der så kun følger ét bestemt spor (angloamerikansk)?

Er det ikke sådan inden for videnskabens verden som på så mange andre områder, at mangfoldighed er et stort gode, mens ensretning dræber?

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

© 2019 SPROGMUSEET • Kører på WordPress. Tema baseret på Mimbo

Normal Indlæg • Kommentarer